

Klíšťata jsou na vrcholu. Do neděle platí v ČR nejvyšší stupeň nebezpečí

Idnes.cz, 31. 5. 2019

Suchý duben klíšťatům nepřál. Vlhký květen to ale změnil a parazit nastoupil v plné síle. Už desítky lidí se letos nakazily klíšťovou encefalitidou a bude hůř. Experti varují, že sezona přenašeče zákeřných nemocí vrcholí. Do neděle platí na území České republiky nejvyšší desátý stupeň nebezpečí aktivity klíšťat.

ilustrační snímek | foto: Profimedia.cz

„Je to orientační stupeň pro celou republiku s tím, že se nedá říct, že by někde bylo bezpečněji. Je to různě bezpečné z hlediska lokality, zda tam klíště vůbec žije,“ říká Tomáš Vráblík z oddělení biometeorologických aplikací Českého hydrometeorologického ústavu.

Jenže roli u rizika napadení parazitem už kvůli klimatickým změnám a meteorologickým podmínkám nehraje ani nadmořská výška. „S vyšší výškou klesá početnost. Ale setkat se s klíštětem nad tisíc metrů můžete, pokud tam je vhodný vegetační biotop,“ dodává Vráblík. Odborníci doporučují použít repelent a nevstupovat do listnatých a smíšených lesů.

Klíšťata jsou přenašečem sedmi onemocnění. Nejčastěji lymfské boreliózy, která se léčí antibiotiky, a encefalitidy, proti níž je možná ochrana jen očkováním. S tím je možné začít i nyní. Vakcinaci provede buď praktický lékař, nebo očkovací centra. Momentálně jedna z vakcín chybí, ale podle lékařů jsou prakticky zaměnitelné. V Česku je proočkovanost jen asi 20 procent.

Letos je dle dat Státního zdravotního ústavu zatím 42 nemocných, nejvíc v Jihomoravském kraji a na Vysočině. Říci však, jaké je procento nakaženosti klíšťat, dle Vráblíka zatím nejde. K dispozici jsou však data z desetiletého testování laboratoře Protean na více než dvanácti tisících klíšťatech. Z nich vyplývá, že každé desáté může nakazit boreliózou, každé čtyřicáté encefalitidou. Data se však mění a v posledních letech byla promořenost nižší.

Loni se v ČR nakazilo nejvíc lidí z celé EU

Klíšťovou encefalitidou se u nás loni nakazilo 712 lidí, nejvíc v EU, druzí byli Němci. Následovalo Švédsko a Litva.

Jak správně odstranit klíště

- Klíště potříit dezinfekčním roztokem s obsahem alkoholu a nechat působit tři až pět minut. Rukavice nejsou bezpodmínečně nutné.
- Nejlépe se odstraňuje tenkou pinzetou. Uchopí se co nejtěsněji u kůže. Pomalu, ale vytrvale se jím táhne (případně mírně viklá).
- Nedoporučuje se klíště dráždit olejem, agresivními látkami, pálit je, ani vytáčení po směru či proti směru hodinových ručiček nemá opodstatnění.
- Riziko kontaminace a infekce hrozí i při odstraňování klíšťat ze zvířat.

Klimatické změny, přemnožená zvěř či jiný životní styl lidí, kteří tráví víc času venku a při sportu. Tři základní důvody, proč od 90. let minulého století přibývalo nemocných klíšťovou encefalitidou. Nemocí, která asi u čtvrtiny lidí vede k trvalým následkům, jako je obrna horních končetin, chronické bolesti hlavy či poruchy koncentrace.

Loni touto infekcí podle Státního zdravotního ústavu onemocnělo 712 lidí. Jenže údaj zdaleka nezahrnuje všechny nemocné, protože laboratoře dokážou diagnostikovat jen druhou fázi nemoci, která je závažnější a projevuje se silnými bolestmi hlavy, horečkami, zvracením či ztuhnutím šíje.

První fáze zase připomíná spíš stav podobný chřipce. „Diagnostika se dělá, když se projeví zánět centrálního nervového systému. Když mluvíme o tom, že loni bylo přes 700 případů, je to druhá fáze,“ vysvětluje epidemiolog z Ostravské univerzity Rastislav Maďar .

Jedinou možností, jak se vážnému zánětu mozku bránit, je očkování. Ideální je s ním začít v chladných měsících, kdy klíšťata nejsou aktivní. Vakcinace zahrnuje tři základní dávky v průběhu jednoho roku a první přeočkování po třech letech, následně po pěti letech. „Po druhé dávce už má člověk 95procentní imunitu. Velmi pravděpodobně, pokud by se nakazil po druhé dávce a úplně by to nezabránilo nemoci, měl by tak mírné příznaky, že by se nemoc vůbec nediagnostikovala,“ vysvětluje Maďar.

Rozstřel

Sledovat další díly na iDNES.tv

Otálení s očkováním

Jenže hodně lidí se začne o očkování zajímat až v době vysoké aktivity klíšťat. Pak je možné aplikovat „zrychlené“ očkování – počáteční intervaly mezi dávkami jsou kratší. Druhá dávka se aplikuje už čtrnáct dní po první. Tělo si během měsíce protilátky vytvoří, je však nutné se v této době před klíšťaty velice dobře chránit. Skoro jako kdyby člověk vůbec očkovaný nebyl.

„I tady platí, že velmi pravděpodobně po druhé dávce, kdyby se někdo nakazil, už by neonemocněl těžkou formou,“ dodává Maďar.

Jedna dávka vakcíny vyjde na 900 až 1 100 korun, ale některé zdravotní pojišťovny na ně přispívají.

Chybí jedna z vakcín

V Česku nyní kvůli výpadku ve výrobě chybí už od dubna jedna ze dvou vakcín proti klíšťové encefalitidě. Znovu dostupná bude v týdnu od 17. června. Podle lékařů však výpadek jedné šarže – v tomto případě v objemu 65 tisíc – v terénu potíže nepůsobí. Vakcína má totiž téměř totožnou alternativu, a té je dostatek.

„Jsou v podstatě volně zaměnitelné, ale faktem je, že alespoň první dvě dávky se snažíme dávat stejné, a když není možnost, může se to vyměnit,“ říká Maďar. Nelze je ovšem zaměňovat u zrychleného očkování.

Nejvíce nemocných je podle dlouhodobých statistik v kategorii lidí starších šedesáti let.

Zdroj:

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/kliste-epidemie-encefalitida-lymska-borelioza-ockovani-eva-gottvaldova-parazit-statni-zdravotni-usta.A190530_120639_domaci_klf